

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนามนุษย์ในสังคมพหุวัฒนธรรม
ในคณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
ครั้งที่ ๑๖
วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๘
ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๒๑๘ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒

.....

อนุกรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ชิตพงศ์	ประธานอนุกรรมการ
๒. นายประเสริฐ แก้วเพชร	รองประธานอนุกรรมการ
๓. นายदनัย มู่สา	อนุกรรมการ
๔. นายดุสิต ลีลาภัทรพันธุ์	อนุกรรมการ
๕. นายทองอยู่ แก้วไทรยะ	อนุกรรมการ
๖. นายรังสรรค์ ทองทา	อนุกรรมการ
๗. นางสาวอรพินท์ กุศลรุ่งรัตน์	อนุกรรมการ
๘. พลโท สมโภชน์ เงินเจริญ	อนุกรรมการ
๙. พลตำรวจเอก สมศักดิ์ แขวงโสภา	อนุกรรมการ
๑๐. นายอับดุลยบาอี สาแม	อนุกรรมการ
๑๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัชณี คุโณปการ	เลขานุการคณะอนุกรรมการ

อนุกรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิฟาริต ระเด่นอาหมัด	(ลาการประชุม)
๒. นายสมชาย เสียงหลาย	(ลาการประชุม)
๓. นายนำชัย กฤษณาสกุล	(ลาการประชุม)
๔. นายนิอาแซ ซือเซ็ง	(ลาการประชุม)

ที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ ผู้มาประชุม คือ

๑. พลเอก พอพล มณีรินทร์
๒. รองศาสตราจารย์พันธุ์ทิพย์ สายสุนทร
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลักขณา บรรพกาญจน์
๔. รองศาสตราจารย์ ม.ร.ว. วุฒิเลิศ เทวกุล

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

๑. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ สุวิไล เปรมศรีรัตน์ ผู้ติดตาม รศ.พันธุ์ทิพย์ สายสุนทร
๒. นางสาวปภาวดี สลักเพชร ผู้ติดตาม รศ.พันธุ์ทิพย์ สายสุนทร
๓. นายธนปรัชญ์ กองทรัพย์ ผู้ติดตาม นายदनัย มู่สา

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๑๖ นาฬิกา

เมื่ออนุกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานที่ประชุมได้กล่าวเปิดและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

- เอกสารประกอบการพิจารณา จำนวน ๔ รายการ ดังนี้

๑) รายงานของคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาและพัฒนามนุษย์ของประเทศไทย ฯ

๒) (ร่าง) รายงานผลการพิจารณาของคณะอนุกรรมการ ฉบับแก้ไขปรับปรุง ครั้งที่ ๓

เสนอโดย คณะทำงาน

๓) โครงสร้างแผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายภาษาแห่งชาติ : นโยบายภาษาท้องถิ่นทั้งภาษาตระกูลไทและภาษาตระกูลอื่น ๆ

เสนอโดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ สุวิไล เปรมศรีรัตน์

๔) ร่างนโยบายภาษาแห่งชาติ

เสนอโดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ สุวิไล เปรมศรีรัตน์

สรุป ที่ประชุมรับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

ที่ประชุมมีมติรับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๕ วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๘ โดยไม่มีการแก้ไข

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องสืบเนื่อง

ตามที่ที่ประชุมได้เคยพิจารณาและมีข้อคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการคลังด้านการศึกษา ตามวาระการปฏิรูปที่ ๑๗ ว่า เป็นเรื่องการสร้างกลไกใหม่ ไม่ใช่เรื่องของการเงินการคลังนั้น แต่เมื่อพิจารณาเอกสารประกอบการพิจารณาในวันนี้ ข้อ ๑) รายงานของคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาและพัฒนามนุษย์ของประเทศไทย (ฉบับปรับปรุง) เกี่ยวกับแผนภาพแสดงยุทธศาสตร์ที่ ๒ การปฏิรูประบบ ในหน้าที่ ๑๕ ซึ่งเสนอในการประชุมคณะกรรมการ ครั้งที่ ๒๖ เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ปรากฏว่าวาระที่ ๑๗ ระบบการคลังด้านการศึกษา เป็นเรื่องของการเงินการคลัง ที่เกี่ยวกับการจัดระบบงบประมาณการศึกษาที่เน้นด้านอุปสงค์ การจัดสรรทุนการศึกษาในรูปแบบ “คู่มือการศึกษา” การใช้มาตรการลดหย่อนภาษีสนับสนุนการพัฒนาตนเองและเรียนรู้ตลอดชีวิตของพลเมืองทุกคน และการใช้มาตรการทางภาษีสนับสนุนผู้ประกอบการหรือองค์กรภาคเอกชนที่ร่วมจัดการศึกษา รวมทั้ง การจัดตั้งกองทุนสมทบแก่ท้องถิ่นหรือภาคประชาสังคมที่ร่วมจัดการศึกษา พลเอก พอพล มณีรินทร์ ที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมการ จึงเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาอีกครั้ง

สรุปที่ประชุมเห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวไปพิจารณาในระเบียบวาระที่ ๔.๒ เพราะเป็นวาระการพิจารณาเรื่องวาระการปฏิรูปที่ ๑๗ ระบบการคลังด้านการศึกษาอยู่แล้ว

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องพิจารณา

๔.๑ รายงานความคืบหน้า (ร่าง) รายงานผลการพิจารณาของคณะอนุกรรมการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนามนุษย์ในสังคมพหุวัฒนธรรม (ฉบับแก้ไข ครั้งที่ ๓)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธานี โควินการ เลขานุการคณะอนุกรรมการ ในฐานะคณะทำงานและคณะได้นำเสนอ (ร่าง) รายงานผลการพิจารณาของคณะอนุกรรมการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนามนุษย์ในสังคมพหุวัฒนธรรม ฉบับที่แก้ไขปรับปรุงครั้งที่ ๓ ตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอนุกรรมการจากการประชุมครั้งที่แล้ว โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนต่าง ๆ ดังนี้

๑. บทนำ

ข้อ ๑ หลักการและเหตุผล ในหน้าที่ ๑ - ๓ จะกล่าวถึง ความหลากหลายทางเชื้อชาติอันเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมของประเทศไทยตั้งแต่อดีต ปัญหาในภาพรวมและเหตุผลในการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการ จากนั้นก็เป็นสถานการณ์ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนเป้าประสงค์ในการกำหนดยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ในสังคมพหุวัฒนธรรม

ข้อ ๒ ประเด็นการศึกษา ได้แบ่งขอบเขตประเด็นการศึกษากการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนา มนุษย์ในสังคมพหุวัฒนธรรม เป็น ๓ กลุ่มหลัก แต่ทั้งนี้ ยังไม่ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาของแต่ละกลุ่มได้อย่างชัดเจน ซึ่งปรากฏในหน้าที่ ๓

ข้อ ๓ วิธีการพิจารณาศึกษา ไม่มีการปรับแก้

๒. สรุปผลการพิจารณาศึกษา

ส่วนที่ ๑ วิเคราะห์สภาพการณ์ของการศึกษากลุ่มพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย

๑) สภาพการณ์และปัญหาของการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม กลุ่มชายแดนใต้ ในส่วนนี้ อนุกรรมการได้ร่วมกันให้ข้อมูลแก่คณะทำงานมากพอสมควร ซึ่งคณะทำงานได้รวบรวมไว้ในหน้าที่ ๔ - ๑๑

๒) สภาพการณ์และปัญหาของการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม กลุ่มตะเข็บชายแดน ชนพื้นที่สูง ชุมชนเมืองและชายขอบ ชาวเล และคนในพื้นที่ป่า ในส่วนนี้ มีข้อมูลมากพอสมควรแต่ยังเป็นข้อมูลในลักษณะการบรรยาย ซึ่งจะต้องแก้ไขปรับปรุงให้มีข้อมูลที่กระชับมากกว่านี้ รายละเอียดปรากฏในหน้าที่ ๑๑ - ๑๔

๓) สภาพการณ์และปัญหาของการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม กลุ่มคนไทยในต่างแดน คนไทยพลัดถิ่น และคนต่างชาติในประเทศไทย ยังไม่มีการแก้ไข รายละเอียดปรากฏในหน้าที่ ๑๔ - ๑๖

๔) สถานการณ์ร่วมของปัญหาการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นการรวบรวม สภาพการณ์และปัญหาของการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมทั้งสามกลุ่ม รายละเอียดปรากฏในหน้าที่ ๑๖ - ๑๗

ส่วนที่ ๒ ยุทธศาสตร์การปฏิรูป มีการแก้ไขเพิ่มเติมตามที่ที่ประชุมได้ให้ข้อคิดเห็นในการประชุม ครั้งที่ผ่านมา ซึ่งปรากฏในหน้าที่ ๑๗ - ๒๑

๑) ภาพอนาคตจากการปฏิรูป คณะทำงานจะขอปรับแก้ต่อไป เนื่องจากข้อมูลที่ปรากฏใน หน้าที่ ๑๗ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับเป้าประสงค์ในการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการ ซึ่งไม่น่าจะถูกต้อง

๒) กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา ในส่วนนี้ ไม่มีการแก้ไข แต่เนื้อหายังไม่กระชับ เท่าที่ควร ซึ่งคณะทำงานจะนำไปแก้ไขปรับปรุงต่อไป

๓) ประเด็นการปฏิรูป แบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ มาตรการเร่งด่วนเพื่อฟื้นฟูคุณภาพการศึกษา แบ่งเป็น ๓ มาตรการ และมาตรการการปฏิรูปเพื่อการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาและพัฒนา มนุษย์ในระยะยาว ก็ได้แบ่งเป็น ๓ มาตรการเช่นเดียวกัน รายละเอียดปรากฏในหน้าที่ ๑๘ - ๒๑

ส่วนที่ ๓ แผนการปฏิรูปเพื่อการเปลี่ยนแปลง และส่วนที่ ๔ ยังไม่มีการแก้ไข เนื่องจากรอข้อมูลในส่วนที่ ๑ และส่วนที่ ๒ ให้มีความชัดเจนก่อน แล้วจึงนำมาปรับไว้ในส่วนที่ ๓ ต่อไป

ที่ประชุมได้แสดงความคิดเห็นและข้อสังเกต ดังนี้

สารบัญ

๑) คำว่า สรุปผลการพิจารณาศึกษา ขอให้แก้ไขเป็น “ผลการพิจารณาศึกษา” เนื่องจากการสรุปสาระสำคัญอยู่ในส่วนที่ ๔

๒) ส่วนที่ ๔ ให้แก้ไขจาก ข้อเสนอประเด็นการปฏิรูปที่นำเสนอคณะกรรมการ เป็น “สรุปและข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูป” เนื่องจากเป็นส่วนที่สำคัญ เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้อ่านเนื้อหาสาระที่เป็นข้อสรุปสุดท้าย ทั้งนี้จะเพิ่มเติมในส่วนของบทสรุปผู้บริหารไว้ด้วย

หลักการและเหตุผล

๑) ย่อหน้าที่ ๒ “ด้วยสถานการณ์ปัญหาความรุนแรงอย่างต่อเนื่องในจังหวัดชายแดนภาคใต้นับแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่มีปัญหาด้านการจัดการศึกษาเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น การไม่เปิดสอนและการยกเลิกการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา การที่ผู้บริหารไม่อนุญาตให้นักเรียนแต่งกายตามหลักอิสลามในโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด ๕ จังหวัด และจังหวัดภาคใต้ตอนบน ๑๑ จังหวัด” ข้อความนี้อาจจะไม่ถูกต้องเนื่องจากจังหวัดในภาคใต้มีทั้งหมด ๑๔ จังหวัดเท่านั้น และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอาจจะมีเพียงเหตุการณ์เดียว จึงไม่มีข้อมูลเพียงพอที่จะอ้างเหตุการณ์เหล่านี้ได้ เพราะถ้อยคำเหล่านี้เป็นเรื่องละเอียดอ่อนและต้องใช้ความระมัดระวังให้มากเป็นพิเศษ ดังนั้น จึงควรใช้ถ้อยคำที่เป็นภาพรวม เช่น การยกเลิกการสอนอิสลามศึกษาในสถานศึกษา และยังมีปัญหาการแต่งกายตามหลักศาสนาอิสลามในสถานศึกษา โดยไม่ต้องระบุชื่อโรงเรียน ผู้บริหาร หรือชื่อจังหวัด หรือใช้คำว่า ปัญหาอัตลักษณ์ทางภาษาและความขัดแย้งทางวัฒนธรรม เป็นต้น

สรุป ประเด็นนี้ ที่ประชุมได้มอบหมายให้ นายประเสริฐ แก้วเพชร รองประธานอนุกรรมการ นายदनัย มุ่সা นายรังสรรค์ ทองทา พลโท สมโภชน์ เงินเจริญ และนายอับลุยาบาอี สาแม อนุกรรมการพิจารณาแก้ไข (ร่าง) รายงานในส่วนนี้ให้แก่คณะทำงานต่อไป

๒) แนวทางการปฏิรูปที่ผ่านมานั้น เขียนไว้ดีแล้ว แต่ในทางปฏิบัติผู้ที่มีหน้าที่กลับไม่มีความจริงใจที่จะปฏิบัติให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ไม่มีความจริงใจ ไม่ได้ทำด้วยใจจริง ดังนั้น จะเขียนอย่างไรให้ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบมีความจริงใจและเห็นความสำคัญอย่างจริงจังในเรื่องนี้

สรุป ประเด็นนี้ ที่ประชุมได้มอบหมายให้นายทองอยู่ แก้วไทรชะ พิจารณาแก้ไข (ร่าง) รายงานในส่วนนี้ให้แก่คณะทำงานต่อไป

๓) ในย่อหน้าที่ ๒ และ ๓ คณะทำงานได้ยกตัวอย่างประสบการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกาเท่านั้น แต่เมื่ออ่านข้อมูลทั้งหมดแล้ว พบว่ายังมีประสบการณ์ในประเทศอื่น ๆ ปะปนอยู่ด้วย จึงไม่ควรระบุเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกา เพราะจะทำให้คนเข้าใจผิดได้ แต่อย่างไรก็ตาม ควรอ้างว่า “จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในหลายประเทศ” โดยไม่ระบุประเทศใด

สรุป ประเด็นนี้ ที่ประชุมได้มอบหมายให้นายदनัย มุ่সা พิจารณาแก้ไข (ร่าง) รายงานในส่วนนี้ให้แก่คณะทำงานต่อไป

๔) ย่อหน้าที่ ๑ ประเด็นจำนวนประชากรของประเทศไทยตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๗ อาจจะมีการคลาดเคลื่อน เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนมากที่ถือบัตรประจำตัว ๑๓ หลัก

ขึ้นต้นด้วยเลข ๐ (ทร. ๓๘ ก) ยังไม่ได้นับเป็นประชากรของประเทศไทยในจำนวนดังกล่าว ทั้งที่ควรนับเป็นประชากรไทยตามหลักสากล

๕) ย่อหน้าที่ ๒ ในหน้าที่ ๑ ข้อความที่ว่า “ในขณะที่ กลุ่มชนตะเข็บชายแดน คนเผ่าพื้นที่สูง คนชายขอบ ชาวเล และคนในพื้นที่ป่า ยังไม่ได้รับความใส่ใจจากรัฐด้านสิทธิทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม ด้วยไม่ได้รับการรับรองสถานะบุคคลตามกฎหมายภายใต้เหตุผลด้านความมั่นคง” ข้อมูลในส่วนนี้อาจจะไม่ตรงต่อข้อเท็จจริง เพราะการไม่ได้รับการรับรองสถานะบุคคลตามกฎหมายภายใต้เหตุผลด้านความมั่นคงนั้น อาจเกิดจากเจ้าหน้าที่บางคนเท่านั้น ดังนั้น ขอให้ตัดข้อความที่ว่า “ด้วยไม่ได้รับการรับรองสถานะบุคคลตามกฎหมายภายใต้เหตุผลด้านความมั่นคง” ออก นอกจากนี้ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ไม่ได้มีปัญหาการให้การศึกษาแก่กลุ่มชาติพันธุ์ และเป็นโรงเรียนแรก ๆ ที่ให้การศึกษาแก่กลุ่มชาติพันธุ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้น ควรกล่าวถึง ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโรงเรียนตระเวนชายแดนไว้ในหลักการและเหตุผล รวมทั้ง หน่วยงานที่ดูแลการศึกษานอกระบบด้วย

สรุป ประเด็นใน ๔) และ ๕) ที่ประชุมได้มอบหมายให้รองศาสตราจารย์พันธุ์ทิพย์ สายสุนทร พิจารณาแก้ไข (ร่าง) รายงานในส่วนนี้ให้แก่คณะทำงานต่อไป

หมายเหตุ

ทร. ๓๘ ก คือ ทะเบียนราษฎร ที่ใช้สำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร หรือ ไร้รัฐ : เป็นทะเบียนบ้านสำหรับคนไร้รัฐ โดยจะมีเลขบัตรประจำตัว ๑๓ หลัก ขึ้นต้นด้วยเลข ๐

ทร. ๓๘/๑ คือ ทะเบียนราษฎรของคนต่างด้าว แรงงานจากพม่า ลาว กัมพูชา โดยจะมีเลขบัตรประจำตัว ๑๓ หลัก ขึ้นต้นด้วยเลข ๐๐

ประเด็นการศึกษา

๑) การปฏิรูปด้านการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ในสังคมพหุวัฒนธรรม โดยแบ่งขอบเขตการศึกษาในเชิงพื้นที่ เป็น ๓ กลุ่มหลัก ได้แก่ ๑) กลุ่มชายแดนใต้ ๒) กลุ่มตะเข็บชายแดน คนพื้นที่สูง ชุมชนเมืองและชายขอบ ชาวเล และคนในพื้นที่ป่า ๓) กลุ่มคนไทยในต่างแดน คนไทยพลัดถิ่น และคนต่างชาติในประเทศไทย แต่ในกลุ่มที่ ๒ ควรตัด “ชุมชนเมืองและชายขอบ” ออกจากกลุ่มที่ ๒ เนื่องจากซ้ำซ้อนกับกลุ่มอื่น ๆ เนื่องจากทุกกลุ่มมีความเป็นชุมชนเมืองอยู่ด้วย ถ้าคงไว้อาจเข้าใจได้ว่าชุมชนเมืองมีเฉพาะในกลุ่มที่ ๒ เท่านั้น นอกจากนี้ “คนชายขอบ” คือ คนด้อยโอกาสในสังคมนั้น ๆ ดังนั้น ทุกกลุ่มก็เป็นคนด้อยโอกาสอยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ตาม ควรกล่าวถึงวิธีการจัดการชุมชนเมืองและชายขอบของกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มนั้น ๆ ไว้ด้วย สำหรับคนต่างชาติในประเทศไทย ตามกฎหมายไทยเรียกคนเหล่านี้ว่า คนต่างด้าวในประเทศไทย

๒) กลุ่มที่ ๓ คือ กลุ่มคนไทยในต่างแดน คนไทยพลัดถิ่น และคนต่างชาติในประเทศไทย ควรปรับแก้เป็น กลุ่มพื้นที่อื่น ๆ ได้แก่ กลุ่มคนไทยในต่างแดน คนไทยพลัดถิ่น คนต่างชาติในประเทศไทย โดยเพิ่มเติม ชุมชนเมืองและชายขอบ ไว้ในกลุ่มอื่น ๆ นี้ด้วย

๓) กลุ่มชนพหุวัฒนธรรมที่อยู่ในเมือง ก็เป็นกลุ่มชนที่มีปัญหาและมีความสำคัญมาก จึงไม่ควรละเลย เพราะคณะอนุกรรมการได้กำหนดกรอบการพิจารณาการศึกษาที่ครอบคลุมถึงทุกกลุ่มทั้งสังคมไทย อีกทั้ง การจัดการศึกษาสำหรับชุมชนเมือง ควรเป็นต้นแบบของการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติ เช่น โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ ที่รับนักเรียนชาติพันธุ์ทุกกลุ่มเข้าศึกษาและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เป็นต้น

สรุป ที่ประชุมเห็นชอบให้แบ่งขอบเขตการศึกษา การปฏิรูปด้านการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ในสังคมพหุวัฒนธรรม ในเชิงพื้นที่ เป็น ๓ กลุ่มพื้นที่หลัก ได้แก่ ๑) กลุ่มพื้นที่ชายแดนใต้ ๒) กลุ่มพื้นที่ ตะเข็บชายแดน คนพื้นที่สูง ชาวเล และคนในพื้นที่ป่า ๓) กลุ่มพื้นที่อื่น ๆ ได้แก่ คนไทยในต่างแดน คนไทยพลัดถิ่น คนต่างชาติในประเทศไทย และคนในชุมชนเมืองและชายขอบ ทั้งนี้ แก้ไขเพิ่มเติม กลุ่มที่ ๓ จาก กลุ่มคนไทยในต่างแดน

คนไทยพลัดถิ่น และคนต่างชาตินในประเทศไทย เป็น “กลุ่มพื้นที่อื่น ๆ ได้แก่ กลุ่มคนไทยในต่างแดน คนไทยพลัดถิ่น คนต่างชาตินในประเทศไทย และคนในชุมชนเมืองและชายขอบ”

วิธีการพิจารณาศึกษา จะต้องเขียนให้สอดคล้องกับหลักการและเหตุผล รวมทั้งประเด็น การพิจารณาศึกษา

ส่วนที่ ๒ ยุทธศาสตร์การปฏิรูป ข้อ ๓ ประเด็นการปฏิรูป

๑) มาตรการการปฏิรูปเพื่อการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาและพัฒนามนุษย์ในระยะยาว ควรมีระยะเวลาตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไป ส่วนมาตรการระยะสั้นโดยทั่วไปจะกำหนดไว้ที่ ๕ ปี

๒) ระยะเวลาการปฏิรูปที่เป็นรูปธรรม ตามที่ได้แสดงความคิดเห็นในการประชุมของ คณะกรรมาธิการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ได้กล่าวถึงระยะเวลา ๕ ปี แต่ถ้าระยะเวลาความ ต่อเนื่องไปถึง ๑๐ ปี ในการปฏิรูปจะกำหนดไว้ในภาพรวมของการปฏิรูปในร่างรัฐธรรมนูญ โดยการทำความเข้าใจ ซึ่งใน รายงานของคณะอนุกรรมาธิการจะกำหนดมาตรการการปฏิรูปเพื่อการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาและพัฒนามนุษย์ ในระยะยาวไว้ ๑๐ ปี ก็ย่อมทำได้ ถ้าเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องมีการปฏิรูปอย่างต่อเนื่องถึง ๑๐ ปี

มติที่ประชุม

ที่ประชุมได้มีมติให้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัชณี คุณปกรณ์ และคณะ ในฐานะคณะทำงานจัดทำ (ร่าง) รายงานผลการพิจารณาของคณะอนุกรรมาธิการ ฯ นำ (ร่าง) รายงานกลับไปแก้ไขปรับปรุง แล้วนำเสนอต่อที่ประชุม เพื่อพิจารณาอีกครั้ง นอกจากนี้ ที่ประชุมได้มอบหมายให้ นายประเสริฐ แก้วเพ็ชร รองประธานอนุกรรมาธิการ นายदनัย มุสา นายรังสรรค์ ทองทา พลโท สมโภชน์ เงินเจริญ นายอัศุลยาบาอี สาแม นายทองอยู่ แก้วไทรชะ อนุกรรมาธิการ และรองศาสตราจารย์พันธุ์ทิพย์ สายสุนทร ที่ปรึกษาประจำคณะอนุกรรมาธิการ ร่วมกันพิจารณา แก้ไขเพิ่มเติมข้อมูลเกี่ยวกับ (ร่าง) รายงานผลการพิจารณาของคณะอนุกรรมาธิการ ฯ ในส่วนที่ที่ประชุมได้มอบหมาย เพื่อคณะทำงานจะได้นำไปปรับแก้รายงานต่อไป

๔.๒ รูปแบบและวิธีการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม ตามวาระการปฏิรูปที่ ๑๗ ๑๘ และ วาระการพัฒนา

สืบเนื่องจากการประชุมครั้งที่ ๑๕ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ที่ประชุมได้ พิจารณารูปแบบและวิธีการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม ในการปฏิรูปการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม จากประเด็นการปฏิรูป ๓ วาระหลัก และวาระการพัฒนา ของคณะกรรมาธิการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ ในวาระที่ ๑๖ คือ การปฏิรูประบบการจัดการศึกษา เป็นที่เรียบร้อยแล้ว การประชุมครั้งนี้จึงพิจารณา ในวาระที่ ๑๗ การปฏิรูประบบการคลังด้านการศึกษา วาระที่ ๑๘ การปฏิรูประบบการเรียนรู้ และวาระ การพัฒนาเปลี่ยนทัศนคติและทักษะทางการศึกษา ต่อเนื่องจากการประชุมครั้งที่ผ่านมา ดังนี้

วาระการปฏิรูป ที่ ๑๗ ระบบการคลังด้านการศึกษาในประเด็น ดังนี้

- ๑) จัดระบบงบประมาณการศึกษาที่เน้นด้านอุปสงค์
- ๒) จัดสรรทุนการศึกษาในรูปแบบ “คู่มือการศึกษา”
- ๓) ใช้มาตรการลดหย่อนภาษีสนับสนุนการพัฒนาตนเองและเรียนรู้ตลอดชีวิตของพลเมือง

ทุกคน

๔) ใช้มาตรการทางภาษีสนับสนุนผู้ประกอบการหรือองค์กรภาคเอกชนที่ร่วมจัดการศึกษา

๕) จัดตั้งกองทุนสมทบแก่ท้องถิ่นหรือภาคประชาสังคมที่ร่วมจัดการศึกษา

ที่ประชุมได้แสดงความคิดเห็นและข้อสังเกต ดังนี้

๑. ประเด็นต่าง ๆ ในวาระที่ ๑๗ ทั้ง ๕ ประเด็น ยังคงเป็นลักษณะนามธรรม ส่วนที่เป็นรูปธรรม คือ ค่าใช้จ่ายรายหัวที่กระทรวงศึกษาธิการจัดสรรให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อจัดสรรให้แก่สถานศึกษาต่าง ๆ สำหรับการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม ควรเน้นการจัดสรรงบประมาณให้แก่การศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเอาผู้เรียนเป็นตัวตั้ง

๒. การจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในปอเนาะ หรือ ตาตีกา จะจัดสรรงบประมาณอย่างไรให้สถานศึกษาเหล่านี้ได้รับอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

๓. การจัดการศึกษาในระบบสำหรับสังคมพหุวัฒนธรรม จะทำอย่างไรให้รัฐเห็นความสำคัญ และให้การสนับสนุนเป็นพิเศษ สำหรับคนที่เรียนในระบบการศึกษาสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ผู้สนใจได้เข้าศึกษาในสถานศึกษาเหล่านี้

๔. การจัดการศึกษาสำหรับสังคมพหุวัฒนธรรม มีทั้งการจัดการศึกษาในระบบและนอกระบบ สำหรับการจัดการศึกษาในระบบ กระทรวงศึกษาธิการสามารถให้การสนับสนุนได้อยู่แล้ว แต่สำหรับการจัดการศึกษานอกระบบนั้น ต้องมีกฎหมายรองรับในการสนับสนุนด้านงบประมาณ

๕. ทำอย่างไรให้การจัดสรรทุนการศึกษาในรูปแบบ “คู่มือการศึกษา” ครอบคลุมถึงการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของพหุวัฒนธรรม เช่น สถานศึกษาปอเนาะหรือตาตีกา หรือสถานศึกษาต่าง ๆ ในทำนองเดียวกัน

๖. ปัญหาด้านการคลังการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม ปัญหาหนึ่ง คือ ปัญหาความไม่เป็นธรรมและความเหลื่อมล้ำในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนสถานศึกษาระหว่างสถานศึกษาในระบบและสถานศึกษานอกระบบ ฉะนั้นทำอย่างไรการจัดสรรงบประมาณเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน

๗. ควรออกกฎหมายมาบังคับใช้ เพื่อนำไปสู่แนวทางการปฏิรูปได้จริงและเป็นรูปธรรม

วาระการปฏิรูปที่ ๑๘ ระบบการเรียนรู้ในสังคมพหุวัฒนธรรม ที่ประชุมได้พิจารณาในประเด็นการส่งเสริมการศึกษาที่สอดคล้องกับพหุวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นและองค์กรที่ใกล้ชิดกลุ่มเป้าหมาย

ที่ประชุมได้แสดงความคิดเห็นและข้อสังเกต ดังนี้

๑. การปฏิรูประบบการเรียนรู้ในสังคมพหุวัฒนธรรม เช่น ระบบการผลิตครูและการพัฒนาครูพหุวัฒนธรรม รวมทั้ง แรงจูงใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาพหุวัฒนธรรม ตลอดจนสื่อการสอน เช่น ภาษาและวิธีการสอน เป็นต้น

๒. ควรจัดการศึกษาอย่างไรจึงจะทำให้เด็กสามารถรักษาอัตลักษณ์ทางภาษาวัฒนธรรมท้องถิ่นของกลุ่มของตนไว้ได้ ในขณะที่สามารถเรียนสาระความรู้ต่าง ๆ ผ่านภาษาและวัฒนธรรมและพัฒนาอัตลักษณ์ความเป็นไทยในระดับชาติไปพร้อมกัน แต่ทั้งนี้ คนไทยยังไม่มี ความเข้าใจในเรื่องสังคมพหุวัฒนธรรมมากนัก จึงมีข้อเสนอ ดังนี้

๒.๑ ควรจัดให้มีการเรียนการสอนเรื่องเกี่ยวกับความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมไว้โดยเฉพาะทั้งในสังคมไทยและเพื่อนบ้าน เนื่องจากสังคมไทยยังไม่มี ความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้มากนัก

๒.๒ ส่งเสริมสนับสนุน การใช้ภาษาท้องถิ่นอันเป็นอัตลักษณ์ ของแต่ละกลุ่มชนในชีวิตประจำวัน และนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาความมั่นใจและการพัฒนาเรียนรู้ด้านต่าง ๆ โดยสามารถใช้ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับบริบท

๒.๓ ภาษาที่ใช้เป็นสื่อในระบบการศึกษา ในการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนามนุษย์ในสังคม พหุวัฒนธรรม ได้แก่ ภาษาท้องถิ่น (ที่เป็นภาษาแม่ของเด็ก) โดยเฉพาะในช่วงต้น ๆ ของการศึกษา และภาษาไทย หรือ อาจจะรวมถึงภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาษาอังกฤษ เป็นต้น

๒.๔ จัดให้มีการเรียนการสอนภาษาท้องถิ่นในระดับปฐมวัยและประถมศึกษา โดยให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัด และให้กระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้สนับสนุนทั้งทางด้านงบประมาณและด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒.๕ สำหรับการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรจัดการเรียนการสอนแบบ ทวิภาษา หรือพหุภาษาศึกษา โดยเริ่มการเรียนการสอนจากภาษาท้องถิ่น แล้วค่อย ๆ แทรกด้วยภาษาไทยที่ละเล็กละน้อย ธรรมชาติในการเรียนรู้ภาษา คือ ฟัง พูด แล้วค่อยอ่าน เขียน การเรียน ฟัง พูด และอ่าน เขียน ด้วยภาษาท้องถิ่นของตนเอง ทำให้เด็กเกิดการคิดวิเคราะห์ แต่ทั้งนี้ ให้นับการมีส่วนร่วมของชุมชน

๓. ควรออกกฎหมายมาบังคับใช้ เพื่อนำไปสู่แนวทางการปฏิรูปได้จริงและเป็นรูปธรรม

มติที่ประชุม

ที่ประชุมได้มีมติให้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัชณี คุณปกรณ์ และคณะ ในฐานะคณะทำงานจัดทำ (ร่าง) รายงานผลการพิจารณาของคณะอนุกรรมการฯ นำ (ร่าง) รายงานกลับไปแก้ไขปรับปรุง ตามข้อคิดเห็นของ อนุกรรมการ แล้วนำเสนอต่อที่ประชุมเพื่อพิจารณาอีกครั้ง ทั้งนี้ ประเด็นการปฏิรูปการเรียนรู้ ให้นำข้อที่ ๒๔ การส่งเสริมการศึกษาที่สอดคล้องกับพหุวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นและองค์กรที่ใกล้ชิดกลุ่มเป้าหมาย ของวาระการ ปฏิรูปที่ ๑๘ มาพิจารณาและขยายความ เพื่อเพิ่มเติมใน (ร่าง) รายงานต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่น ๆ

กำหนดนัดประชุมครั้งต่อไป

ที่ประชุมมีมตินัดประชุมครั้งต่อไป ในวันพฤหัสบดีที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๘ เวลา ๐๙.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมคณะกรรมการหมายเลข ๒๑๘ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒ โดยพิจารณา รายงานความคืบหน้า (ร่าง) รายงานผลการพิจารณาของคณะอนุกรรมการปฏิรูปการศึกษาและพัฒนามนุษย์ในสังคมพหุวัฒนธรรม (ฉบับแก้ไข ครั้งที่ ๔) และรูปแบบ วิธีการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม ตามวาระการพัฒนา

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานอนุกรรมการกล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุม และกล่าวปิดประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๒.๔๕ นาฬิกา

ว่าที่ร้อยตรีจเร นาคสวาท

นิติกรชำนาญการ กลุ่มงานคณะกรรมการการศึกษา

ผู้จัดบันทึกการประชุม